

Tárgytematika / Course Description

Két-, és többnyelvűség: nyelvi fogékonyság fejlesztése magyarul

AKLB_NKTM091

Tárgyfelelős neve /

Teacher's name: dr. Lőrincz Ildikó

Félév / Semester: 2023/24/2

Beszámolási forma /

Assesment: Folyamatos számonkérés

Tárgy heti óraszám /

Teaching hours(week): 0/0/0

Tárgy féléves óraszám /

Teaching hours(sem.): 9/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

Tanulási eredmény - a kurzus hozzájárul a hallgató tudásának fejlődéséhez az alábbi alábbiakban.

- Ismeri a két és többnyelvűség tárgyalt alapfogalmait
- Képes megfigyelni és adott szempontok alapján elemezni két-és többnyelvű szituációk nyelvi társadalmi (belső kulturális) szempontok alapján
- Képes értelmezni nyelvpolitika, nyelvi jelenségek (nyelvhasználat, nyelvtörvények, nyelvi tájkép) és a társadalmi berendezkedés közti összefüggéseket
- Képes összehasonlítani különböző nyelvek használatának egyes kulturális és nyelvi jellemzőit
- Képes reflektálni saját nyelvi repertoárjára (miből áll a nyelvi készlete, hol, mikor, miért használja)
- Hajlandó és képes többé kevésbé ismeretlen nyelven írt szövegeket megközelítőleg értelmezni
- Tudja, hogy az egyén identitását részben az a kultúra és a nyelv formálják.
- Kíváncsi a többnyelvű / multikulturális helyzetekre
- Nyitott az érthetetlennek és különbözőnek tűnő nyelvi és kulturális jelenségekre, hajlandó az ezekkel szembeni belső ellenállásának leküzdésére
- Hajlandó a többnyelvű kommunikációban való részvételre
- Hajlandó a többnyelvű, multikulturális kommunikációval járó nehézségek megoldására

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

A kurzus a két- és többnyelvűség kérdését főként elméleti tárgyalja. Témái az egyéni és társadalmi két- és többnyelvűség jelensége pszicholingvisztikai és szociolingvisztikai megközelítésben. Pszicholingvisztikai témák közül a nyelvszajátítás, a nyelvtanulás folyamatába enged betekintést, vizsgálja a nyelvi tudatosság kérdését, a nyelvérzék, a nyelvi attitűdök, a többnyelvű kompetencia fogalmát. A szociolingvisztikai témák a nyelvhasználat és a társadalom összefüggéseit villantják fel, különös tekintettel arra, hogy a két- és többnyelvűség fontos társadalmi, politikai tényező : regionális törekvések, dekolonizáció nyelvi vetületei stb. A tárgyalt fogalmak: diglosszia, kontaktus, kódváltás, kódválasztás, nyelvpolitikák, nyelvi jogok. A nyelvi fogékonyság kérdését gyakorlati feladatokkal többnyelvű eljárásokkal tanulmányozzuk.

1.konzultáció:

Mítoszok, hiedelmek – reflexiók a két- és többnyelvűségről. Saját tapasztalatok.

Két- és többnyelvűség egyéni szinten: nyelvsajátítás, nyelvtanulás, a kétnyelvű és a többnyelvű tudás (kompetencia) közti különbségek. Nyelvérzék. Nyelvi tudatosság. Nyelv és identitás. (Crystal, 1998: 449-453, 456-461, 466 , Navrasics, 2008, Borbély, 2006)

A két- és többnyelvűség a társadalomban (szociolingvisztika): diglosszia, kódváltás, nyelvi attitűdök Crystal, 1998, Wardaugh, 2005; Lőrincz 2011; Egy példa társadalmi két-többnyelvűség nyelv- és társadalompolitikai összefüggéseinek elemzésére: Kanada (Slavkov)

2.konzultáció:

Többnyelvűség és tudatos nyelvhasználat fejlesztése : „Human rights“ nyelvi fogékonyságfejlesztés (awakening to languages, (Candelier, 2012, Lőrincz és mtsai, 2021), Társadalmi többnyelvűség: nyelvi tájkép (Presinszky és Dóriné, 2019) nyelvpolitikák, nyelvi jogok (Wardaugh, 2005, Bartha, 2011), nyelvi oktatáspolitikákra példák: Ausztria, Kanada, Magyarország. Két-és többnyelvűség és társadalmi folyamatok összefüggései: hallgatói prezentációk. Teszt az alapfogalmakból.

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESMENT'S METHOD

Folyamatos értékelés

Az aláírás feltétele az aktív részvétel az órák legalább 50 %-án. Elkerülhetetlen hiányzás esetén a pótlás és így az aláírás megszerzésének módja recenzió (összegzés) írása egy ajánlott olvasmányból.

Órai aktivitás, hozzászólások: 30 pont

Egy prezentáció bemutatása: 60 pont . Téma: egy két- és többnyelvűségi helyzet társadalmi, nyelvpolitikai, külkapcsolati implikációinak bemutatására : egy régió, egy ország, vagy egy országcsoport két- többnyelvűsége , nemzetközi szervezetek nyelvi stratégiája, nyelvhasználata, társadalmi dekolonizációs folyamatok és nyelvhasználat, nyelvpolitika összefüggése):

Teszt: 20 pont (2. konzultáción)

Jeles: 100-89 pont. Jó= 88-77 pont Közepes : 76-65 pont Elégséges: 64- 53 pont Elégtelen 52-0 pont

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

Borbély Anna 2006. Kétnyelvűség és többnyelvűség. In: Kiefer Ferenc (szerk.) *Magyar nyelv*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 595–627.

Bartha, Csilla (2011) [Nyelvpolitika Magyarországon : Középpontban a nyelvi kisebbségek](#). In: Towards a Language Rich Europe. British Council, Berlin, pp. 44-50.

Crystal, D. (1998) *A nyelv enciklopédiája*. Osiris Kiadó, Budapest. 449-453, 456-461, 466, 420-421, 293-295

Lőrincz Ildikó, Boldizsár Boglárka, Makkos Anikó, Helen Sherwin (2021) Multilingualism at schools in Hungary: towards an integrated approach of languages In: Metselaar, Janneke, Rietweed, Jacqueline, Haan, Avelien, Kuipers, Jan, Roland, Bosker, Fokko (Eds) *The power of researches and connections within society*, NHL Stenden: Stenden pp 249-254

Navracsics Judit (2008) *A kétnyelvű gyermek*, Budapest: Corvina. pp. 9-23, 33, 34-40, 46-53, recenziója: <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1243/124317.htm>)

[Wardhaugh, Ronald \(1986/2005\) Szociolingvisztika](#). Osiris, Budapest, 85-101. oldal

Órai prezentációk

AJÁNLOTT IRODALOM / RECOMMENDED MATERIAL

Dewaele, Jean-Marc (2012). *Multilingualism and Emotions*. The Encyclopedia of Applied Linguistics. Oxford: Blackwell Publishing Ltd.

Grosjean, F. (2001). The bilingual's language modes. In Nicol, J. L. (Ed.) *One Mind, Two Languages: Bilingual Language Processing* (pp. 1-22). Oxford: Wiley-Blackwell.

Candelier, Michel (Ed.) (2012) *Framework of reference of pluralistic approaches of languages and cultures. Concepts, database, table of global competences and descriptors of resources*. European Centre for Modern Languages . Graz, <https://carap.ecml.at/>

[Cenoz J.- Gorter](#): 2019 **Multilingualism, Translanguaging, and Minority Languages in SLA**<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/modl.12529> *The Modern Language Journal*. **Volume103, IssueS1Supplement: SLA Across Disciplinary Borders: New Perspectives, Critical Questions, and Research Possibilities**

Supplement 2019

Lőrincz Ildikó (2011) *A két- és többnyelvűség hatása az írás-olvasás fejlődésére, avagy idegen ajkú gyermekek az iskolában.* In: Kováts-Németh Mária (Szerk.) *Globális kihívások – alternatív megoldások határon innen és túl.* Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron, 2011.12-20

Skutnabb-Kangas, Tove: Oktatásügy és nyelv. Többnyelvi sokféleség vagy egynyelvi redukcionizmus? *Regio. Kisebbség, politika, társadalom.* 9 (1998): 3–38.

<http://epa.niif.hu/00000/00036/00033/pdf/01.pdf>

Lanstyák István: Nyelvi ideológiák és filozófiák. *FÓRUM Társadalomtudományi Szemle* XI. évf. (2009/1): 27–44.

http://web.unideb.hu/~tkis/li_nyviideolesfil.pdf

Nikolay Slavkov (2023) *Language policy, decolonialization, bilingualism, and multilingualism in Canada.* University of Ottawa. Vendégoktatás PPT előadása

Szabó Mihály Gizella: A magyar nyelvtervezés, nyelvművelés és anyanyelvápolás lehetőségei és feladatai Szlovákiában. In: Lanstyák István – Szabó Mihály Gizella: *Magyar nyelvtervezés*

Szlovákiában. *Tanulmányok és dokumentumok.* Kalligram, Könyvkiadó, Pozsony, 142–150.

Vancsó Ildikó (2015) *Minority Education in the Countries of Visegrád Group.* Constantin the Philosopher University in Nitra Faculty of Central European Studies., Nyitra

Presinszki Károly, Dörnyé Zábrádi Orsolya (2019) *Anyanyelvi nevelés, nyelvészet: nyelvi tájkép.* Az EFOP-3.4.3-16-2016-00016 azonosítószámú projekt, „A.4. Kárpát-medencei oktatási tér kialakítása“ alprojekt keretében fejlesztett e-learning tananyag. Széchenyi István Egyetem, Győr, e-learning tananyag